

Fire og tyvende Møde.

Lørdagen den 11te Januar Kl. 1.

Forhandlingsprotokollen for forrige Møde blev oplæst og vedtagen.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Fortættelse af første Behandling af Forslag til Lov angaaende nogle Bestemmelser om Borger- og Almue-skolevæsenet i Kjøbstæderne og paa Landet.

Bossen: Jeg har udbedet mig Tilladelse til endnu en Gang at lægge Beslag paa det høje Things Opmærksomhed for nogle Betragtninger, da Knuden jo aabenbart nu er frammet saa stærkt, at Spørgsmaalet i Dag væsentlig maa komme til at dreie sig om, hvorvidt man skal fremme denne Sag videre ved at lade den gaa til 2den Behandling eller ikke. Der er fra mange forskjellige Sider udtalt Anerkjendelse overfor den høitærede Minister, og jeg kan selvfølgelig med Glæde slutte mig dertil; men det har kun ikke kunnet falde mig ind at udtale noget Saadant, da det forekommer mig i og for sig at være uden Betydning for selve Sagen. Udførlige havde vistnok ventet, at den Samtale, hvormed Forhandlingen sluttede igaar Aftes, vilde være bleven veiledende for denne Sags videre Gang; men jeg tror ikke, man har kunnet finde nogen synderlig Veiledning i denne Samtale gennem de Spørgsmaal og Svar, der faldt. Ingen har jo tvivlet om, at den høitærede Minister er villig til at forhandle om denne Sag og om dens mangfoldige Einzelheder paa ethvert Punkt; der har aldrig imod ham været rettet nogen Anke for Uvillie med Hensyn til at underhandle om en Sag, men herfra og til at gaa ind paa noget Nyt og noget Andet er der et væsentligt Strid, og den høitærede Ministers Udtalelser lade os heller ikke haabe, at han vil kunne gjøre det. Jeg vil tilføie, at jeg i Grunden maatte anse det for en fornærmelig Antagelse overfor den ærede Minister, dersom man vilde tro, at han, naar han efter lang Tids nøie Overveelse, i alt Fald efter et Mars Overveelse, har forelagt et Forslag, skulde kunne forlade det Grundlag, han har opstillet i dette Forslag, for at opstille et nyt, som bestaar i at grunde Folkeskolens Fremtid paa den kommunale Selvstyrelse. Jeg siger, at det i Grunden vilde være en Fornærmelse at antage det, og jeg anser det ogsaa for at være givet, at det Nei, der tilsidt lød fra den høitærede Kultusminister, betød, at han ikke vilde kunne gaa ind paa et andet Grundlag. Den høitærede Minister mente, at det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen) vistnok var kommen til

at fortælle sig, naar han havde sagt, at det foreliggende Lovforslag ikke alene ikke indeholdt noget Fremskridt, men endog indeholdt et Indgreb i den nuværende kommunale Myndighed. Den ærede Minister undrede sig over denne Udtalelse og sagde, at han ansaa den for en Fortalelse, fordi han ikke troede, det var muligt, at man kunde opfatte hans Lovforslag paa den Maade, men det er mig ligesaa umuligt at forstaa det Modsatte, nemlig at den høitærede Minister ikke selv skulde være opmærksom paa, at dette Udsagn virkelig er rigtigt. At der ikke ved Lovforslaget sker noget Fremskridt med Hensyn til den kommunale Selvstyrelse paa Skolens Omraade, har jeg forleden søgt at vise, og jeg tror ikke, det kan modbevises. At der dernæst findes et Indgreb Sted i Kommuniens hidtil værende Myndighed, maa dog vistnok ogsaa være indlysende nok, naar vi for det Første se hen til det stærkede Mulkssystem, som vel at mærke egentlig ikke saa meget er en Skjærpelse af Mulksystemet udøvet af Kommunen nedad, som det er en Skjærpelse fra oven ned paa Kommunen, og naar vi ved Siden deraf se hen til det forøgede Tilsyn samt Indskrænkningen i Raldelsesretten for Kommunen. Jeg veed ikke, om dette ikke maa og bør kaldes et Indgreb i den kommunale Myndighed, vi hidtil have havt, og der er jo netop ogsaa et Punkt deriblandt, om hvilket den høitærede Minister ifjor udtalte, at det vilde være meget urigtigt, om man vilde gaa til en Forhandling derom; jeg mener Spørgsmaalet i Kapitel 6 om Indskrænkning af Raldelses- eller Indstillingsretten for Kommunerne. Jeg skal tilføie, at det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen), der ikke har nogen Udfigt til at kunne faae Ordet idag, har anmodet mig om at sige, at han har den samme Opfattelse af den høitærede Ministers Svar, som jeg her har gjort gjældende. Jeg skal nu tillade mig noget nærmere at omtale, hvad det ærede Medlem mente med den Udtalelse, at der efter Lovforslaget ikke alene ikke vilde ske noget Fremskridt, men at det endog vilde være et Tilbagestrid overfor Kommunerne. Hvad er Skaden ved vor Almueskolevæsen for Diebliffet? Skaden er den, at det mangfoldige Steder ikke er knyttet til Kommunen med den Interesse, hvormed Skolen kunde være knyttet dertil, og hvorfor? Fordi ethvert Strid, der skal ske paa Skolens Omraade, bliver Kommunerne paatvinget; der er dersom en Tilbøielighed tilstede hos Kommunerne til at smøge saa meget af sig som muligt. De sige: Skulle vi tvinges til det og det, saa lad os gjøre saa lidt som muligt; vor kommunale Opgave skal da kun være at udrette saa lidt paa Skolens Omraade som muligt. Dette er Skaden, og jeg tror, at Alle ville have gjort den Erfaring, at dette virkelig er Tilfældet. Ud hvilken Vej skal det da være muligt at opnaa en anden Stilling, et andet Forhold mellem Kommunerne og Skolen?